

Gerrit Meeldijk

*4 juni 1912, Noord-Scharwoude
† 31 maart 1945, Leonberg, Natzweiler*

Toch gepakt

Zoals veel Langedijkers is Gerrit Meeldijk tuinbouwer en maakt hij de economische crisis in de jaren 30 van de vorige eeuw mee. Hij komt tot het inzicht dat de maatschappij niet goed in elkaar zit en dat het heel anders moet. Hij denkt dat het communisme de oplossing is en wordt lid van de Communistische Partij van Nederland (CPN). Er zijn wel meer CPN-leden in Langedijk, vooral in Oudkarspel. Dat is in Nederland ook helemaal geen probleem. Als de oorlog uitbreekt is het echter beter niet te openlijk voor die communistische ideeën uit te komen. De Duitsers bestrijden behalve de Joden ook de communisten heel fanatiek.

Gerrit vindt wel dat hij zich moet verzetten tegen de Duitsers. Hij gaat bijvoorbeeld verzetsblaadjes rondbrengen om zo zijn steentje bij te dragen.

In 1942 wordt de kans gepakt te worden steeds groter. Gerrit gaat daarom regelmatig 's avonds met een schuifje weg, om zich te verstoppen op de akkers. Daar brengt hij dan de nacht door. Hij staat bekend als communist dus hij moet oppassen, waakzaam blijven en niet altijd thuis slapen.

Toch gaat het op een nacht in 1942 fout. Is het verraad geweest omdat bekend was dat hij deze nacht thuis sliep? In ieder geval rammelt de Langedijker politie 's nachts aan de deur. Gerrit wordt van zijn bed gelicht en meegenomen. Hij komt in de gevangenis in Alkmaar terecht en daar wordt beslist dat hij verder naar Amsterdam moet. Gelegenheid tot afscheid nemen van zijn ouders en zijn twee broers is er wel, maar niemand maakt zich nog echt zorgen. Zijn twee broers gaan uiteindelijk toch naar Alkmaar om afscheid te nemen. Omdat zijn moeder erg slecht ter been is en het vervoer erg moeizaam functioneert, slaan zijn ouders die gelegenheid liever over. Zo lang zal hij toch ook weer niet wegblijven. Wat heeft hij nu eigenlijk misdaan? Illegale krantjes rondgebracht ja, maar verder?

Via Amsterdam naar Vught

Gerrit wordt in Amsterdam naar de Euterpestraat gebracht, waar het hoofdkwartier van de Sicherheitsdienst in Nederland zich bevindt. Hij wordt verhoord en wordt beschouwd als politiek gevangene. Vught wordt zijn volgende gevangenis, een concentratiekamp onder beheer van de SS. Gelukkig is dit geen vernietigingskamp maar een werkkamp voor verschillende groepen. Hier zitten onder anderen politieke gevangenen hun straf uit, of ze wachten daar op hun vonnis. Het is in dit kamp dat het bedrijf Philips, vanaf eind februari 1943, een werkplaats begint voor zijn producten. De gevangenen die daar moeten werken genieten daardoor een zekere bescherming. Philips heeft de leiding, elke dag krijgen de gevangenen van Philips een warme hap en het werk is lichamelijk niet zwaar.

Gerrit heeft ook in deze speciale werkplaats gewerkt. Op papiertjes schrijft hij met potlood berichtjes naar huis met *“ik maak het uitstekend”*. De censuur leest mee dus oppassen met wat je schrijft. Toch staat er ook *“stuur eens een stukje vet”* en *“stuur eens klompsokken”*. Schoenen mag ook maar *“geen mooie”*, die worden snel gejat en het is maar voor het werk.

Het klinkt leuk dat je beschermd bent in zo'n speciale werkplaats, maar er zijn flinke werktijden:

4.00 uur	opstaan
5.30 uur	appél
6.00 uur	werken
9.00 - 9.15 uur	schaften
9.15 - 12.00 uur	werken
12.00 - 13.00 uur	pauze
13.00 - 15.30 uur	werken
15.30 uur	warme hap van Philips, daarna werken
18.00 uur	appél
21.00 uur	naar bed

Elke dag wordt er gewerkt, behalve zondagmiddag, het enige moment om een briefje te schrijven. Gerrit ontvangt zelf ook brieven en pakjes, zijn verloofde zorgt daar goed voor.

Het lijken barre omstandigheden maar het kan veel erger. De Duitse kampeiding wordt strenger en heft in 1944 de bescherming van de Philips-arbeiders steeds meer op. Eerst kunnen er geen pakjes meer heen, dan worden de brieven beperkt. Eind mei 1944 worden zelfs 250 arbeiders naar Dachau (bij München) getransporteerd. Gerrit is daar waarschijnlijk bij. Tot augustus 1944 komen er berichten van hem uit Dachau, daarna stoppen deze.

Gerrit blijft weg na de bevrijding

Na de bevrijding in mei 1945 is er nog steeds hoop dat Gerrit thuiskomt, maar hij komt niet opdagen. Niet in mei, niet in juni of juli en zelfs niet in het verdere jaar 1945. Als hij ook in 1946 niet terugkeert, lijkt de laatste hoop vervlogen. Het bericht van vermissing van het "Roode Kruis" bevestigt dat gevoel. De familie ervaart het bericht als een grote tragedie.

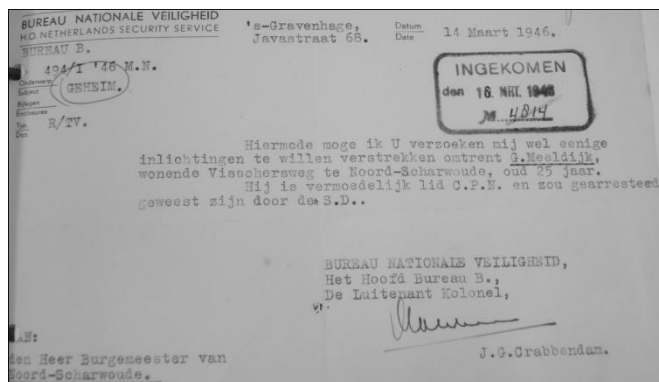
```
=====
Meeldijk, Gerrit, geboren 4 Juni 1912 te Noord-Scharwoude.
Laatste bericht Aug.1944 uit Dachau, Daarna niets meer vernomen.
Verzoeker J Meeldijk, Visscherspad 6
Noord-Scharwoude
=====
```

Gerrit staat op de lijst van 16 november 1945 van de gemeente Langedijk, waar informatie over vermisten wordt bijgehouden

Intussen komt in maart 1946 een, op dat moment geheime, briefwisseling op gang over Gerrit Meeldijk, tussen het "Bureau Nationale Veiligheid" en burgemeester Schelhaas. Het Bureau maakt zich zorgen, want er bestaat een vermoeden dat Gerrit communist is en of de burgemeester daarover inlichtingen kan verstrekken.

Na de Tweede Wereldoorlog rolt de wereld namelijk zomaar door in de Koude Oorlog. Daar zijn de communisten de nieuwe vijand geworden.

In de brief van het Bureau Nationale Veiligheid is het woord "geheim" zelfs omcirkeld opdat de burgemeester het hopelijk niet mist

De burgemeester antwoordt ook in het geheim dat Gerrit inderdaad algemeen bekend stond als lid van de CPN.

Verder valt over Gerrit niets te melden, want hij is onvindbaar. Laat staan dat hij de nationale veiligheid kan bedreigen. In april 1950 wordt de knoop doorgehakt door de “Commissie tot het doen van aangifte van overlijden van vermisten”.

De bevolkingsadministratie wordt formeel kloppend gemaakt: Gerrit wordt officieel doodverklaard.

Maar is hij dat ook? Dat moet normaal gesproken welhaast zo zijn. Hij staat ondertussen ook op het monument, maar hoe is het nu echt met hem afgelopen?

In concentratiekamp overleden

Uiteindelijk komt dan toch die langverwachte informatie. Hij blijkt te zijn overleden in het concentratiekamp Leonberg, dat in de Elzas ligt. Dit is een buitenkamp van het concentratiekamp Natzweiler en hij is daar op 31 maart 1945 gestorven.

Wat later bekend is geworden over dit kamp is zo gruwelijk, dat Gerrit vrijwel zeker onmenselijk behandeld moet zijn geweest in de laatste periode van zijn leven.

De dwangarbeiders werkten daar zeven dagen per week, en meer dan twaalf uur per dag, aan vliegtuigen voor de fabriek Messerschmitt. Honger, ziekte, slecht eten en mishandeling sloopten de krachten van de arbeiders. De fabriek was ondergronds ingericht, in afgesloten tunnelbuizen van een snelweg, om de geallieerde bombardementen te weerstaan.

Het kamp Leonberg heeft maar bestaan van april 1944 tot april 1945 en de dwangarbeiders kwamen onder andere uit Dachau, het kamp waar Gerrit ook heeft gezeten. Het ligt dan ook voor de hand, dat hij vandaar naar Leonberg is gebracht.

Eind maart 1945 naderen Franse troepen het kamp en worden de machines weggehaald en de tunnels opgeblazen. Begin april 1945 gaan de uitgeputte gevangenen weg op een zogenaamde “dodenmars”, hetgeen inhoudt dat wie het lopend niet bij kan houden wordt neergeschoten. Gerrit heeft dat niet meer meegemaakt. Hij is een paar dagen daarvoor op 31 maart 1945 overleden en begraven in een verzamelgraf.

Hij ligt daar nog steeds.